نگاهی به عملیات محرم در آبان ماه ۱۳۶۱

عملیات محرم با تصرف بخشی از خاک عراق تبلیغات دشمن را شکست داد

با انجام عملیات محرم در آبان ماه ۱۳۶۱، حدود هزار کیلومتر از منطقه عملیاتی توسط رزمندگان آزاد شد.(۷۰۰ کیلومتر از خاک ایران و ۳۰۰ کیلومتر از خاک عراق به تصرف درآمد) این پیروزی توانست اعتماد به نفس را از اردوگاه دشمن بگیرد و به جبهه خودی منتقل کند

■ **علیرضا محمدی**

پس از انجام عملیات برون‌مرزی رمضان و عدم‌الفتحی که این عملیات با آن رو به رو شد، برای مدتی ایران به انجام عملیات نیمه‌گسترده روی آورد. ابتدا عملیات مسلم بن عقیل در مهرماه ۱۳۶۱انجام گرفت و سپس عملیات محرم در آبان ماه این سال آغاز شد. هدف عمده دو عملیات این بود که اولاً جبهه‌ها وارد رکود نشود و دوماً با رسوخ به خاک عراق، استراتژی تعقیب و تنبیه متجاوز که در اولین گام طی عملیات رمضان با شکست رو به رو شده بود، همچنان ادامه یابد. عملیات محرم در دهم آبان ماه ۱۳۶۱ در مناطق مرزی استان ایلام آغاز شد. چنانکه عملیات مسلم بن عقیل نیز کمی بالاتر در مناطق مرزی کرمانشاه انجام گرفته بود. مرزهای ایلام و سپس کرمانشاه در طول دفاع مقدس، از شدت درگیری کمتری نسبت به خوزستان برخوردار بودند. انجام دو عملیات نیمه‌گسترده در این دو استان آن هم پس از عدم‌الفتح رمضان که در پاسگاه زید و شلمچه خوزستان انجام گرفت، به خوبی نشان داد که فرماندهان قصد دارند با انجام عملیات مسلم و محرم، تحرک را به جبهه برگردانند و تمرکز و توجه دشمن از روی مرزهای استراتژیک جنوب را ولو برای مدتی بر هم بزنند.

■ **وحشت دشمن**

اهداف عملیات محرم روی زمین عبارت می‌شد از آزادسازی جاده عین‌خوش به دهلران از زیر دید و تیر دشمن و همینطور نفوذ هرچند محدود به خاک عراق و آزدسازی بخشی از مناطق این کشور. با توجه به اینکه در عملیات مسلم بن عقیل، تنها ۳۰ کیلومتر از خاک عراق به تصرف درآمده بود، بعثی‌ها اینطور تبلیغات می‌کردند که توان تهاجمی ایران در عملیات رمضان گرفته شده و از این پس نیروهای ایرانی نمی‌توانند حرکت خاصی در داخل خاک عراق انجام بدهند.

در چنین وضعیتی، عملیات در ساعت ۲۲ و ۳۰ دقیقه روز ۱۰ آبان ماه، با رمز یا زینب(س) در منطقه شرهانی و ارتفاعات حمرین آغاز شد. هرچند محرم یک عملیات نیمه‌گسترده بود، اما چون شهرالعماره عراق را تهدید می‌کرد، برای بعثی‌ها اهمیت بسیاری داشت. با انجام محرم بود که فرماندهان جبهه ایران، عملیات بزرگ و گسترده والفجر مقدماتی و سپس والفجریک را طرح‌ریزی کردند و این بار به قصد تصرف العماره یا قطع جاده العماره- بصره، به عمق خاک عراق یورش بردند.

■ **سریع و قاطع**

با آغاز عملیات محرم، دشمن که به شدت غافلگیر شده بود، در همان شب اول تلفات و اسرای زیادی داد. در همان دقایق اولیه عملیات، تعدادی از نیروهای دشمن به اسارت درآمدند. در یک محور دیگر نیز یک تیپ کامل دشمن به محاصره درآمد که تعداد قابل توجهی از نیروهای این تیپ خود را تسلیم رزمندگان کردند. طی مرحله اول تقریباً تمامی اهداف از پیش تعیین شده تحقق یافتند. ۵۵۰ کیلومتر مربع از خاک ایران از جمله ارتفاعات مهم منطقه، پل چم سری، حوزه نفتی بیات، نهر عنبر، شهر میمه، موسیان آزاد و جاده عین خوش به دهلران، از زیر دید و تیررس نیروهای عراقی خارج شد و شهرک طیب عراق نیز تحت اشراف قوای ایرانی قرار گرفت.

■ **ماجرای دوئیرج**

مرحله اول عملیات هرچند با پیروزی‌های سریع و قاطعی همراه بود، اما واقعه طغیان رودخانه دوئیرج در همان ساعات اولیه آغاز عملیات باعث شد تا استان اصفهان در یک شوک فرو برود. در این واقعه دو گردان امام محمد باقر(ع) و امام رضا(ع) از تیپ ۱۴ امام حسین(ع) با طغیان رودخانه دوئیرج رو به رو شدند و حدود ۴۰۰ نفر از رزمندگانشان در آب‌های خروشان این رودخانه غرق شدند.

به رغم واقعه دوئیرج، رزمندگان طبق برنامه به اهداف خود حمله کردند و در همان محوری که قرار بود گردان امام محمدباقر(ع) وارد عمل شود، این گردان به همراه گردان امام حسین(ع) تعدادی از تانک‌های دشمن را به غنیمت گرفتند. این گردان زرهی که یک گردان از تانک‌های پیشرفته تی ۷۲ بود به محاصره نیروهای لشکر امام حسین(ع) درآمد و نهایتاً با تانک‌هایش تسلیم شد. ۴۰ تانک سالم همراه با ۱۲۰ نفر از نیروهای دشمن به اسارت درآمدند. در کل نیروهای لشکر ۱۴ توانستند حدود ۱۵۰ تانک و نفربر بعثی‌ها را به غنیمت درآورند که با استفاده از آنها، تیپ ۲۸ زرهی صفر تشکیل شد.

■ **مرحله دوم و سوم**

عملیات محرم هرچند تنها یک هفته طول کشید، اما سه مرحله داشت. در مرحله دوم عملیات محرم که در ساعت ۲:۳۰ بامداد سه‌شنبه ۱۱ آبان آغاز شد، رزمندگان محاصره دشمن را کامل کردند. همچنین ۱۵۰ کیلومتر مربع از زمین‌های اشغال شده آزاد شد و تعدادی از نیروهای عراقی به اسارت در آمدند. در مرحله سوم هم که ساعت ۲۲ روز ۱۵ آبان آغاز شد، هدف تصرف همه بلندی‌های غرب حمرین و جاده‌ها و مراکز مهم عملیاتی و ایجاد و تأمین لازم برای جاده آسفالته چم سری، شرهانی و زبیدات و جاده شوسه زبیدات – طیب بود. در این مرحله ۳۰۰ کیلومتر مربع از خاک عراق شامل پاسگاه‌های زبیدات، شرهانی و ابوغریب و همچنین تأسیسات نفتی حدود ۳۵حلقه چاه نفت به تصرف نیروهای ایرانی درآمد. این مرحله که مرحله آخر عملیات محرم بود در ساعت ۸ صبح روز ۱۶ آبان ۱۳۶۱به اتمام رسید.

■ **شکست تبلیغات دشمن**

در یک نگاه کلی، پس از آنکه ایران توانست در طرح عملیاتی کربلا دشمن را از خاک ایران بیرون کند، سعی کرد با عملیات رمضان که کربلای ۴ نیز نامیده می‌شد، استراتژی تعقیب و تنبیه متجاوز را دنبال کند. اما این عملیات با موفقیت رو به رو نشد. سه ماه بعد، عملیات مسلم بن عقیل انجام گرفت که تنها به آزادسازی بخش کوچکی از خاک کشورمان و همینطور تصرف ۳۰ کیلومتر از خاک دشمن انجامید. در این زمان بود که عراق تبلیغات گسترده‌ای راه انداخت با این مضمون که ایران توان تهاجمی خود را از دست داده و از این پس باید شاهد درجا زدن نیروهای ایرانی پشت مرزهای عراق باشیم.

با انجام عملیات محرم در آبان ماه ۱۳۶۱، حدود هزار کیلومتر از منطقه عملیاتی توسط رزمندگان آزاد شد.(۷۰۰ کیلومتر از خاک ایران و ۳۰۰ کیلومتر از خاک عراق به تصرف درآمد) این پیروزی توانست اعتماد به نفس را از اردوگاه دشمن بگیرد و به جبهه خودی منتقل کند. در عملیات محرم شهید حسن باقری فرماندهی ارشد عملیات را برعهده داشت و چهره‌هایی چون شهید زین‌الدین که به تازگی فرماندهی تیپ علی بن ابیطالب(ع) را برعهده گرفته بود، بیش از پیش به جبهه‌های جنگ معرفی شد.

یادکرد

مروری گذرا بر عملیات مسلم بن عقیل

مقاومت روی یال‌های گیسکه

■ **غلامحسین بهبودی**

اهمیت عملیات مسلم بن عقیل به این جهت است که پس از عملیات رمضان به اجرا درآمد. با بیرون راندن دشمن از خاک کشورمان، نوبت به اتخاذ استراتژی تعقیب و تنبیه متجاوز رسیده بود. اما چون اولین تلاش ایران در راستای این استراتژی با شکست روبه‌رو شد، عملیات مسلم بن عقیل می توانست راهگشای دیگر عملیات جنگ تحمیلی باشد.

مسلم‌بن‌عقیل در ساعت ۵۰ دقیقه بامداد نهم مهرسال ۱۳۶۱ و با رمز یاابالفضل العباس(ع) در منطقه عملیاتی غرب سومار و ارتفاعات مشرف بر شهر مندلی عراق با اهداف آزادسازی چندین ارتفاع مرزی، انهدام نیروهای دشمن و تصرف ارتفاعات مشرف بر شهر مندلی آغاز شد. مسلم یک عملیات مشترک بین سپاه و ارتش بود.

منطقه غرب کشور هرچند کمتر از جبهه جنوبی اهمیت داشت، اما چون سومار نزدیک‌ترین مرز به بغداد به شمار می‌رفت، بعثی‌ها روی آن حساب ویژه‌ای باز و استحکامات بسیاری در این منطقه ایجاد کرده بودند. به رغم وجود این استحکامات، در همان اولین ساعت یورش رزمنده‌ها، ارتفاعات «گیسکه تاکله شوآن» به تصرف نیروهای ایرانی درآمد.

به دنبال درگیری رزمندگان با نیروهای پیاده و زرهی دشمن، تعداد دیگری از ارتفاعات مشرف بر شهر مندلی و چندین پاسگاه ایرانی آزاد شدند و دشمن تلفات بسیاری داد. در صبح روز عملیات، بعثی‌ها با جمع‌آوری نیروهایشان اقدام به پاتک کردند که با مقاومت رزمنده‌ها، کاری از پیش نبردند. سرانجام در مرحله دوم و تکمیلی عملیات، رزمنده‌ها توانستند با تسلط بر ارتفاعات، دشمن را به دشت باز و جلگه‌های اطراف برانند و به این ترتیب شهر مندلی عراق در معرض تهدید قرار گرفت و نزدیک به ۱۵۰ کیلومترمربع از خاک کشورمان آزاد شد.

دشمن برای باز پس گیری مناطق از کف رفته دست به پاتک‌های بسیار سنگینی زد و در یکی از پاتک‌ها دست به حیله زد و نیروهایش را با پیشانی‌بندهای سبزرنگ بسیج و لباس فرم بسیجی آرایش داد که با عکس‌العمل مناسب رزمندگان مواجه شد و این حربه آنها راه به جایی نبرد. سرانجام پس از هفت روز نبرد بر اثر استحکامات منطقه و فشار دشمن عملیات متوقف شد. در نتیجه عملیات مسلم بن عقیل، ارتفاعات مشرف بر مندلی عراق آزاد شد و چند پاسگاه مرزی ایران به اسامی سلمان کشته، سان بابا، قلعه‌جوق، سومار، میان تنگ و کانی شیخ از اشغال دشمن رها شدند. در این عملیات ۱۵۰ کیلومتر مربع از خاک ایران آزاد و پاکسازی شد و همچنین ۳۰ کیلومتر هم از خاک دشمن به تصرف نیروهای ایرانی درآمد. عملیات مسلم بن عقیل هرچند آن طور که فرماندهان انتظار داشتند پیش نرفت، اما پس از عدم‌الفتح رمضان، ضربه شستی به دشمن بود و نشان داد که اراده ایران برای تداوم سیاست تعقیب و تنبیه متجاوز جدی است. عملیات مسلم بن عقیل به همراه عملیات محرم، در تحرک‌بخشی به جبهه‌ها نقش مهمی ایفا کردند و زمینه‌ساز عملیات بزرگ بعدی شدند.

طراح: علیرضا سجادی فر ■ شماره ۶۳۳۶

گفت‌وگو

گفت‌وگوی «جوان» با برادر شهید یحیی میرزاپور از شهدای دفاع مقدس

عشق به امام حسین(ع) یحیی را در محرم آسمانی کرد

■ **صغری خیل‌فرهنگ**

شهید یحیی میرزاپور متولد سال ۱۳۴۰ با شروع جنگ درس و تحصیل را رها کرد و به جبهه رفت. اما قبل از رفتن برای جلب رضایت خانواده که او را به ماندن و ادامه تحصیل دعوت می‌کردند، تنها یک جمله گفت: «چطور می‌توانم ببینم که پیرمردها با سن بالا در جبهه می‌جنگند و من اینجا بیکار باشم و هیچ کاری برایشان نتوانم انجام بدهم!» آنچه در پی می‌آید ماحصل همکلامی ما با مهدی میرزاپور برادر شهید یحیی میرزاپور است که در ۱۴ آبان ماه سال ۱۳۶۱ در عملیات محرم به آرزویش رسید.

■ **تکیه‌گاه خانواده**

برادرم یحیی ۲۰ فروردین ماه سال ۱۳۴۰ و در خانواده‌ای مذهبی در شهر دامغان به دنیا آمد. تحصیلات خود را تا دیپلم ادامه داد. پدرمان نابینا بود و در حمام کار می‌کرد. یحیی نوجوان بود که پدرمان به رحمت خدا رفت و او تکیه‌گاه خانواده شد. اما با شروع جنگ تحمیلی برای ادای تکلیف راهی جبهه شد. یحیی بسیار خودساخته، مؤدب، آرام و صبور و اهل راز و نیازهای شبانه بود. او در مسیر ولایت و عاشق امام حسین(ع) و اهل‌بیت(ع) بود. دلش به یاد شهدا می‌تپید. همیشه با ذکر خدا و دعا به رختخواب می‌رفت و به ما هم توصیه می‌کرد با ذکر بخوابید تا خواب راحتی داشته باشید. وقتی به قبرستان می‌رفتیم می‌گفت: «چه جای راحتی! چه آرامشی اینجاست!»

■ **۱۹۳ روز در جبهه**

وقتی از یحیی در مورد جنگ می‌پرسیدیم، می‌گفت: «شما در بی‌خبری هستید. آنجا همه خیر، شادی، دوستی، محبت، برادری و غیرت و یکرنگی است.» او سرانجام بعد از ۱۹۳ روز حضور در جبهه‌ها، ۱۴ آبان ۱۳۶۱ در عملیات محرم، منطقه عین‌خوش با اصابت گلوله به شهادت رسید.

■ **پیرمردهای غیور**

تازه از شاهرود آمده بودیم. برای دیدن برادرم به پایگاه بسیج رفتم. بعد از احوالپرسی و خسته نباشی گفت: «برادرجان! اگر شما و مادر اجازه بدید من بروم جبهه!» به روی خودم نیاوردم. دوباره سؤالش را تکرار کرد. گفتم: «فکر نمی‌کنی با ادامه تحصیلت به مملکت و انقلاب بیشتر کمک می‌کنی؟» بعد از لحظاتی سکوت شروع به گریه کرد. گفتم: «یحیی! چرا گریه می‌کنی؟» گفت: «چطور می‌توانم ببینم که پیرمردهایی با سن بالا در جبهه می‌جنگند و من اینجا بیکار باشم و هیچ کاری برایشان نتوانم بکنم!» از حالش جا خوردم. حرفش در من اثر گذاشته بود. گفتم: «هر طور که صلاح می‌دانی انجام بده!» آن روز با چهره خندان از هم جدا شدیم و حدود دو ماه بعد خبر شهادتش به من رسید.

■ **شهادت در محرم**

آبان ماه بود. داشتم رادیو گوش می‌کردم. مارش نظامی می‌نواخت. دلم بدجور شور یحیی را می‌زد. به بچه‌هایم گفتم: «بلندشین بریم شاهرود!» از پدرخانمم خداحافظی کردیم و راه افتادیم. از یکی از دوستانش سراغ یحیی را گرفتم. گفت: «یحیی زخمی شده و در بیمارستان دامغان است. اگه سری بزنی ضرر ندارد.» یکدفعه به ذهنم آمد نکند یحیی شهید شده باشد. بهش گفتم: «یحیی شهید شده؟ اگه واقعیتش این است به من بگو!» با تأثر سری تکان داد و گفت: «بله!» گریه امانم را بریده بود. با سرعت آمدم طرف خانه مادرم. وقتی داخل کوچه شدم، یکی از همسایه‌ها گفت: «نرو خانه‌تان! مادرت خبر ندارد!» رفتم خانه همسایه. مادرم به آنجا آمد. تا مرا دید گفت: «چی شده ننه؟ این وقت شب آمدی خانه همسایه چه کار؟» انگار به دلش آگاه شده بود. پرسید: «یحیی طوریش شده؟» گفتم: «انگار یحیی زخمی شده!» با هم به خانه رفتیم. تا صبح به مادر چیزی نگفتم. صبح شد. خانم همسایه به منزل ما آمد تا به مادرم رسید گفت: «از یحیی چه خبر؟» دیگر مادرم متوجه شد که یحیی شهید شده است. عاشق امام حسین(ع) بود و در عملیات محرم هم به شهادت رسید.

از یکی از دوستانش سراغ یحیی را گرفتم. گفت: «یحیی زخمی شده و در بیمارستان دامغان است. اگه سری بزنی ضرر ندارد.» یکدفعه به ذهنم آمد نکند یحیی شهید شده باشد. بهش گفتم: «یحیی شهید شده؟ اگه واقعیتش این است به من بگو!»

جدول

از راست به چپ

■ ۱- ملقب به مسیح کردستان و از بنیانگذاران اولیه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ■ ۲- خودکشی ژاپنی- مخترع اتوبوس برقی ■ ۳- از اقمار مشتری- سخن گزاف- بختک- همراه ناله ■ ۴- نقطه اینترنتی- نوعی اختیار- ای دل- رود شرعی ■ ۵- کیسه پول- صدای کافی- نام خروشچف، رهبر اسبق شوروی ■ ۶- محافظ سرانگشتان- چوب فرش- بدهکار ■ ۷- ریحان- از موشک‌های ساخت ایران- پسوند خوراک ■ ۸- وسیله پرواز پرنده- فرزند زاده- میوه مناطق گرمسیری- بخیل ■ ۹- رنگ خون انگلیسی- پروردگار- مادر سهراب ■ ۱۰- بخش پایینی شلوار- نیزه پرتابی جنگاوران قدیم گیل و دیلم- نمو دادن ■ ۱۱- شکست لشکر- گناه- مردمان نیکوکار ■ ۱۲- فرمولی در مسابقات اتومبیلرانی- پاک از گناه- نی نازک- لرزانک میوه ■ ۱۳- گشاده- باج و خراج- کم وزن- سرای مهر ■ ۱۴- گیاهی دارویی با گل‌های زرد و قرمز- کشور کانگوروها ■ ۱۵- روند مخرب اقتصاد ما که سبب گرانی و تورم شدید شده است

از بالا به پایین

■ ۱- زنده‌اند و در نزد خداوند روزی می‌خورند- انسان کالاگونه- خوشه گندم ■ ۲- پایتخت کوبا- اثر مشهور ایوان تورگنیف، نویسنده چیره دست روسی ■ ۳- مساوی- تاول ویروسی لب- نامه‌بر؛ برید- پرحرفی ■ ۴- عقاب سیاه- الفت- نفت تصفیه‌نشده- سنت‌ها ■ ۵- معادل یک‌میلیون تن- نصیحت- از پایتخت‌های صفویان ■ ۶- بندری در سرزمین‌های اشغالی- طیران- موش خرما ■ ۷- تلخ- شهر رصدخانه- از بین‌بردن علف هرز زراعی ■ ۸- خروس عربی- خونابه- درخت انداز- سلام انگلیسی ■ ۹- جزیره- از نام‌های خدا به معنای نگهبان- نیم ساعت! ■ ۱۰- پول روسیه- آمر بمباران اتمی به ژاپن- حیوان بارکش ■ ۱۱- بزرگ‌ترین بخش اسلامشهر- از بت‌ها- استانی در ایران ■ ۱۲- کالا- تقویت‌کننده زمین زراعی- خالص- کلمه آرزو ■ ۱۳- رفوزه- مرزبان- در بافت قدیمی شهرهای ایران به محل سکونت حاکم گفته می‌شود- گونه ■ ۱۴- بخش یا قسمتی از یک مؤسسه- مجمع‌الجزایری در اقیانوس هند ■ ۱۵- رها و آزاد- اشعه مجهول- تیمی در فوتبال عربستان

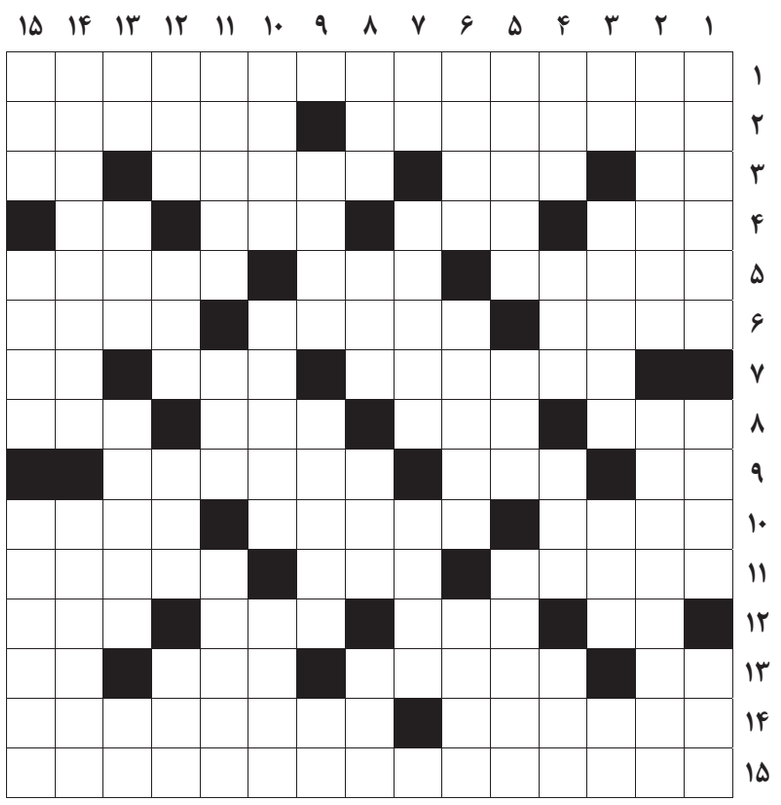

جدول سودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع‌های کوچک سه در سه فقط یک بار به کار روند.

۷	۴		۶					
			۹					۶
					۳			
		۳		۲		۹		
	۲	۶		۵				
				۱		۵	۳	
	۹				۷			
۵		۲						
					۴		۲	۹

۶	۸	۷	۸	۸	۵	۸	۱	۴
۸	۸	۴	۱	۶	۷	۸	۸	۵
۸	۵	۱	۸	۴	۸	۸	۶	۷
۸	۸	۵	۴	۱	۸	۷	۸	۶
۸	۷	۸	۶	۵	۸	۴	۸	۱
۱	۴	۶	۷	۸	۸	۵	۵	۸
۷	۸	۸	۵	۱	۴	۸	۸	۸
۴	۱	۸	۸	۸	۶	۵	۷	۸
۸	۶	۸	۸	۷	۴	۱	۸	۸

جدول کلمات متقاطع

پاسخ جدول شماره ۶۳۳۵

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ا	ف	ر	ی	ق	ا	ی	چ	ن	و	ب	ی	■	ی	ن
۲	ی	ا	و	ر	ی	■	ت	ا	ل	ا	ر	■	ب	و	ا
۳	ا	س	ف	ن	ا	چ	■	ن	س	ل	■	ک	ا	م	و
۴	ص	د	■	ا	د	ی	ب	■	و	ا	ل	ن	س	ی	ا
۵	و	■	ف	■	ت	و	ا	ی	ن	■	ی	س	■	و	ر
۶	ف	ا	ر	س	■	ه	م	ا	■	ت	ب	■	ا	ر	د
۷	ی	خ	د	ا	ن	■	د	م	و	ک	ر	ا	س	ی	■
۸	ه	■	و	ی	و	ل	ا	■	ا	ل	ی	و	ت	■	ی
۹	■	ا	س	ت	ا	ن	ن	د	ا	ر	■	ا	ر	ق	و
۱۰	ب	س	ی	■	خ	د	■	م	ی	ت	■	ه	ا	و	م
۱۱	ر	پ	■	گ	ت	■	س	ر	ت	ی	پ	■	ل	■	ا
۱۲	ی	ا	ی	و	ن	د	ه	■	ه	م	ا	گ	■	د	ل
۱۳	ب	ن	ا	ن	■	ب	و	ر	■	م	ر	ی	ل	ن	د
۱۴	ر	ی	ش	■	ق	و	ل	و	ن	■	س	ن	ا	ی	ی
۱۵	ی	ا	■	د	ا	س	ت	ا	ن	ر	ا	س	ت	ا	ن